

André Hoogeboom

MAX

Nizozemský mistr Formule 1

Překlad
František Prokop

m a
m a š

OBSAH

PŘEDMLUVA

VERSTAPPENŮV DRUHÝ TITUL.....7

ČÁST PRVNÍ

1. PRVNÍ KROKY VE FORMULI 1.....14

2. NADVLÁDA VE ŠPANĚLSKU.....20

3. ZAČÁTKY.....27

4. JOS.....38

5. TRAŤ ŠAMPIONŮ.....49

6. PNEUMATIKOVÝ PROFESOR.....58

7. TAJNÁ NÁVŠTĚVA WALESU.....68

8. CÍLOVÁ ZASTÁVKA FLORIDA.....73

9. SENZACE VE FORMULI 3.....86

10. INTERMEZZO.....95

ČÁST DRUHÁ

11. MSAKR V COPSU	102
12. PRVNÍ SLOVA	106
13. MONAKO	116
14. ZAKLÍNAČ PNEUMATIK	124
15. HELMUT MARKO	131
16. SIR JACKIE STEWART	138
17. TAJEMSTVÍ VOLANTU	147
18. TÝMOVÍ KOLEGOVÉ	152
19. PAMÁTNÉ ZÁVODY	162
20. ROZSTŘEL V POUŠTI	173
21. VLASTNÍMI SLOVY	177

DOSLOV

TAK DOBŘE, JAK SE DÁ	184
STATISTIKY	190
O AUTOROVÍ	194

PŘEDMLUVA

VERSTAPPENŮV DRUHÝ TITUL

Když Zandvoort zaplavilo „oranžové moře“ fanoušků během prvního zářijového víkendu v roce 2022, závody na malém nizozemském okruhu v televizi sledovaly miliony diváků. Během nedělního odpoledne dokázal jeden muž přesně to, co se od něho očekávalo: vyhrál Velkou cenu Nizozemska před očima svých nadšených krajanů.

Duše sportovce je pro běžného smrtelníka neuchopitelná – mnozí z nás v noci nezamhouří oka, když nás druhý den čeká obyčejná zkouška v autošколе. Co běželo Maxi Verstappenovi hlavou, když v sobotu večer uléhal a věděl, že dosáhl důležité *pole position*? Procházel si všechny možné scénáře? Představoval si start, když zhasnou všechna světla? Představoval si diváky, kteří se na něj přijdou podívat a které zklame, když nevyhraje?

Vyspal se dobře a cítil se ráno při snídani čerstvý? Vedl nezávaznou konverzaci s přáteli, rodinou nebo známými? Dokázal se uzavřít do sebe a vypnout, když přišel na trať a viděl obdiv sálající z tribun, když na sobě cítil miliony očí kráčeje *boxy* pod drobnohledem nespočetného množství kamer?

Ty záběry obletěly svět. Zachytávají ho v různých chvílích, tady si s někým povídá, tam kamsi přechází. Přemýšlí nad tím, jak působí? Je si vědomý toho, jaký má image – jako to dělá například Lewis Hamilton, který se během každého víkendu Formule 1 obléká jako popová hvězda a ví přesně, jak se prezentovat?

Když je středobodem pozornosti, je Max Verstappen sám sebou. To, co vidíme, je celý on: mladý muž, který se stal nejlepším ve sportu skoro stejně oblíbeným jako fotbal. Odpovědi na některé z otázek položených výše poskytl během tiskových konferencí a rozhovorů pro různé televizní stanice.

„Vnímáš mimořádný tlak, když vidíš fanoušky, kteří od tebe očekávají, dokonce možná vyžadují, abys vyhrál?“

Jeho jednoznačná odpověď zní: „Vždy jezdím nejlépe, jak dokážu. Nic jiného nemůžu udělat.“

Až když sedí ve svém Red Bullu RB18 s polootevřeným průzorem a tělem pevně připoutaným k sedačce, až tehdy se může odpoutat od vší pozornosti okolí. Z očí se mu nedá přecíst nic, pohled má upřený na nějaký bod v dálce.

Vyhraje závod. Znovu. Není to jednoduché, není to hračka jako minulý rok, ale je to přesvědčivé vítězství. Osud je na jeho straně, strategie Red Bullu je dokonalá, jezdí bezchybně, závod patří jen jemu. Vyhrává svoji druhou Velkou cenu Nizozemska, jako by to byla největší samozřejmost na světě.

V tom období už měl Max Verstappen za sebou 10 vítězství ze 14 závodů sezóny 2022. O týden později se k nim přidalo jedenácté v Monze. A na konci sezóny dosáhl rekordního počtu 15 vítězství. V roce 2022 se mu nikdo nevyrovnal, byl neporazitelný.

Tato sezóna rozptýlila všechny pochybnosti, které vládly po Verstappenově kontroverzním zisku prvního mistrovského titulu v Abú Zabí v roce 2021. Rok 2022 byl sérií triumfů. První titul mistra světa nebyl náhodou. Oddaní fanoušci Formule 1 to věděli už dávno, ale po roce 2022 to uznala i široká veřejnost.

Potvrzuje to i citát Davida Coultharda, bývalého jezdce McLarenu a Red Bullu: „Verstappen je už teď jednou z největších legend Formule 1.“

Se dvěma tituly mistra světa se Verstappen zařadil mezi velikány Formule 1, kteří byli také korunovaní dvakrát: Alberto Ascari, Jim Clark, Graham Hill, Emerson Fittipaldi, Mika Häkkinen a Fernando Alonso. Ale on má pouze 25 let a před sebou ještě dlouhou kariéru. S Red Bullem má kontrakt do roku 2028, a pokud mu tým bude nadále poskytovat vítězné monoposty, řekněme, že by tento úspěch natáhl na osm titulů – měl by tehdy teprve 32 let! Neříkám, že by to bylo dobré pro motosport. Kromě toho, štěstí týmů v F1 přichází a také rychle odchází.

Mercedesu se to stalo v roce 2022. Rivalita mezi Verstappenem a Lewisem Hamiltonem, britským sedminásobným mistrem světa, s nímž Max sváděl nemilosrdné souboje v sezóně 2021, v určitém okamžiku úplně zmizela. Ne proto, že by uzavřeli mírovou dohodu, ale proto, že Mercedes se jako kdyby vytratil. Všichni se museli

prizpůsobit novým pravidlům stanoveným regulačním orgánem FIA, ale Mercedes to nezvládl. Jeho monoposty byly na začátku nové sezóny skoro neovladatelné a neměly potřebný výkon.

Ferrari bylo lépe připravené. Charles Leclerc, jeden z možných mladých nástupců Lewise Hamiltona, byl na začátku roku skvělým protivníkem. Monačan s Verstappenem kdysi soutěžil na motokárách a drsné souboje spolu sváděli od dětství. Vždy se navzájem respektovali a jejich profesionální vztah byl úplně jiný než napětí mezi Verstappenem a Hamiltonem. Jejich rivalita byla postavená na generačním konfliktu, v němž byl Hamilton „ostříleným harcovníkem“ a Verstappen „novým přírůstkem“. Jejich trpkou soutěživost ráda využívala média, která vděčně podporovala jejich nepřátelství a doufala ve šťavnaté titulky.

Na začátku si fanoušci souboje Verstappena a Leclerca velmi užívali. Po třech závodech, při kterých musel ze dvou odstoupit, zaostával Verstappen o 46 bodů. Leclerc si připsal dvě vítězství a jedno druhé místo a Ferrari bylo nazpět ve hře. Frustrovaná Scuderia toužila po úspěších a zdálo se, že našla správný recept v superrychlém monopostu a v Leclercovi s podporou Carlose Sainze juniora. Chaotičtí Italové naposledy vyhráli mistrovský titul už v roce 2007 s Kimim Räikkönenem.

Po druhém nedokončeném závodu se úřadující mistr světa nechal slyšet, že Red Bull by se měl soustředit na „úspěch ve dne“, protože první dva závody – Bahrajn a Saúdská Arábie – se jely v noci. Ve tváři mu bylo vidět podráždění. Takto si to po kontroverzních událostech roku 2021 nepředstavoval. Toto neměl být rok, kdy bude proti svému rivalovi jezdit skoro na život a na smrt. Nevraživost byla možná zábavná pro média, ale ve skutečnosti odváděla pozornost od toho, co je nejdůležitější – soutěžení na trati.

Verstappenovy zářivé oči, které jsou pro něj typické, působily sklíčeně, když říkal, že „nevěří ve druhý mistrovský titul“. Byla to typická Verstappenovská reakce v kategorii „všechno nebo nic“. Měl za sebou tři závody a před sebou 19 dalších, když zkonstatoval, že „už na to ani nemyslím“, odsouvaje představu druhého titulu mistra světa do pozadí.

Pokud byl Verstappen skleslý, jak se musel cítit Hamilton? Možnost osmého titulu, kterým by se stal nejúspěšnějším jezdcem

historie (měl by o jeden víc než Michael Schumacher), se mu rozplývala před očima. Spolu s Georgem Russellem, svým novým týmovým kolegou, který nahradil Valtteri Bottase, museli zvládnout monopost, který po asfaltu skákal jako rychlostní člun po zvlněné hladině.

Neutrální fanoušky těšilo, že Ferrari bylo nazpět ve hře. Konec konců, Ferrari patří do špičky a je součástí dějin Formule 1 od úplného začátku mistrovství světa v roce 1950. Italové měli s Leclercem a se Sainzem výborný začátek. Novinář F1 Peter Windsor jednou řekl, jak se dočtete později v této knize, že Leclerc je jezdec ze stejného těsta jako Verstappen a má potenciál stát se mistrem světa.

Ale Ferrari... dalo by se říct, že tým odráží italskou společnost, protože tam také někdy vládne chaos. Proto si myslím, že by Verstappen nikdy nemohl jezdit za Ferrari. A už to řekl i nahlas. Ferrari škodí samo sobě – dělá strategicky nesprávná rozhodnutí a chyby, kterým se ostatní vyhýbají.

A tak se také stalo. Ferrari nechalo sezónu 2022 plavat a Leclerc neskončil sice jako úplná nula, ale ani se nestal mistrem světa. Po ne zcela vydařeném startu sezóny Red Bull udělal změny v přípravě na Velkou cenu v Emilia-Romagna a dosáhl prvního ze šesti po sobě následujících vítězství, z nichž pět patřilo Maxovi a jedno zajistil týmový kolega Sergio Pérez. Jednoznačně přepsali svůj pomalý začátek sezóny.

Po krátké přestávce, když se Ferrari podařilo ještě dvakrát vyhrát závod, se Red Bull stal neporazitelným: měl na kontě 17 vítězství z 22 závodů, z toho 15 zásluhou Maxe Verstappena.

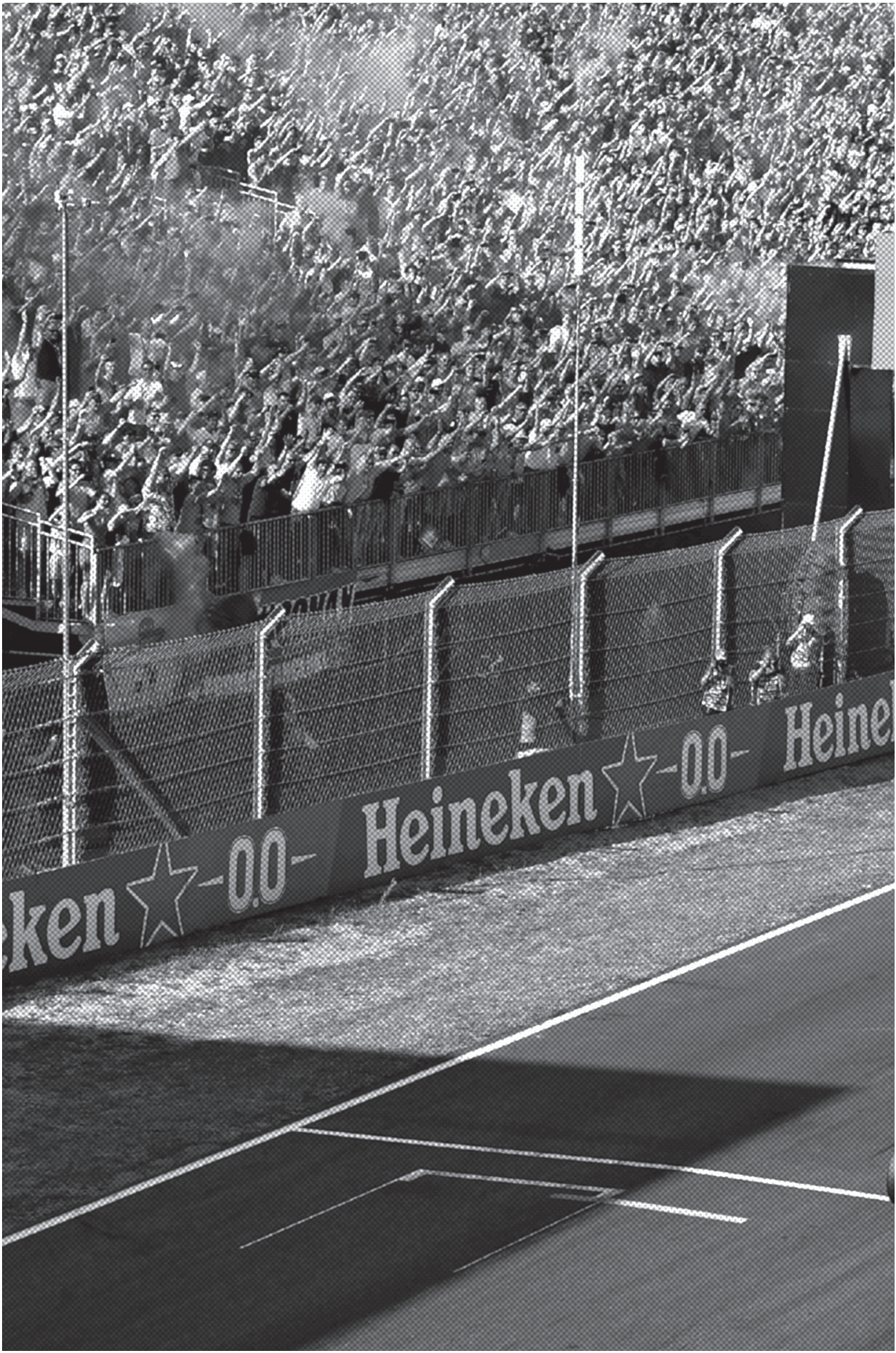
Pro insidery, kteří sledovali Verstappenovu kariéru a poskytli rozhovor do této knihy, to nebylo překvapení. Viděli mladíka v různých obdobích jeho závodní kariéry, nejen jeho debut ve Formuli 1 v sedmnácti letech, a věděli, že mají před sebou začátek nové éry.

Neúprosná dominance byla pro protivníky paralyzující. Celý tým Red Bull toužil zopakovat si s Verstappenem sérii úspěchů Sebastiana Vettela. Německý jezdec, který byl stejně jako Max Verstappen chráněncem konzultanta Helmuta Marka, vyhrál čtyři tituly mistra světa za sebou v letech 2010 až 2014. Verstappen a Red Bull vypadali, že nabrali stejný směr.

Nebylo to v Zandvoortu, kde Verstappen a Red Bull zlomili morálku svých protivníků. Už týden předtím na okruhu v Spa-Francorchamps vypadal jako mistrovská lekce závodů Formule 1. Všechny odhady expertů, které najdete v této knize, vznikly jako reakce na Velkou cenu Belgie. Penalizace stála Verstappena místo na roštu a musel startovat ze zadních pozic. Následovala nevídaná jízda: v jednom z nejlepších závodů své kariéry vyhrál ze 14. místa. Byl trpělivý a odhodlaný, probjoval se celým polem a vyhrál jako skutečný šampión.

Vítězství umlčelo i největší skeptiky – většinou Brity, což je pochopitelné, protože Verstappen sesadil z trůnu právě Hamiltona. V Monze, pouze týden po Zandvoortu, italští *tifosi* bučeli a vypískali ho, protože snili o tom, že Ferrari se vrátí na vrchol. Ale po dalším vítězství, když skončil za safety carem a Leclerc byl druhý, byli fanoušci ještě frustrovanější. Verstappen jim nasypal sůl do otevřené rány.

Sezóna 2022 ukázala, že Max určitě není nejoblíbenějším jezdcem na trati, ale je jednoznačně nejrychlejší.

Heineken

ČÁŠŤ PRVNÍ

CESTA VZHŮRU

KAPITOLA 1

PRVNÍ KROKY VE FORMULI 1

Je 3. říjen 2014. Boxy na okruhu Suzuka v Japonsku prochází mladý muž. Nese si obrovskou přilbu, vypadá jako rytíř, který jde na turnaj. Má oblečenou tenkou šedou teplákovou bundu s logem Toro Rosso/Red Bull a k tomu bílé tričko. Na hlavě má obyčejnou Red Bull kšiltovku, jaká se dá koupit v libovolném obchodě pro fanoušky. V každém evropském městě by na ulici zapadl do davu.

Má 17 let a na tváři ještě stále akné. Nezarůstá, ale kráčí jako dospělý muž. Možná byste mu tipovali 19, ale určitě ne víc.

Na okruhu v chladné a vlhké Suzuce, historickém a náročném okruhu, kráčí boxovou uličkou kolem ještě stále zavřených garáží. Pohled má upřený na cíl na horizontu – cíl, který si před mnoha lety vytýčil se svým otcem.

Když nastupuje do kokpitu Toro Rosso, dovolí si úšklebek. Plní si sen, který mají miliony sedmnáctiletých po celém světě – nasedá do skutečné Formule 1. Za úsměvem se skrývá nadšení. Sen se stal skutečností.

Pomaloučku se sesouvá do na míru vytvořeného sedadla a natahuje nohy do stísněného prostoru před sebou. Tam jsou pedály, ve kterých je ukrytá síla vozidla. Lehké stlačení plynového pedálu vytvoří sílu asi 700 koní v autě, které váží přibližně 700 kilogramů. Poměr síly a váhy je jedna k jedné. Je si vědomý toho, co se stane, když tuto energii vypustí na trať. Je to síla, která si vyžaduje respekt.

Musíš být muž, pokud chceš zkrotit a ovládat tuto sílu. Musíš být toreador. Ale tento jezdec ještě není muž. Max Verstappen je teprve adolescent.

Po této první zkušenosti ho obklopí novináři. Člověku je ho skoro až líto, je tak mladý a nezkušený, nezvládá nápor kamer, lidí se zápisníky a diktafony. Otec ho naučil hodně věcí, ale určitě

mezi ně nepatří mediální trénink. Jak se dá bránit proti takové přesile? Měl by být ve škole, poslouchat učitele a připravovat se na zkoušky, které ho v životě posunou dál.

Ale on je v Suzuce s jejím charakteristickým ruským kolem v pozadí a povídá si s desítkami novinářů, kteří hltají každé jeho slovo. V jeho domovské zemi zůstane tento milník víceméně nepovšimnutý, protože o něm neinformují velká celostátní média. Poslední nizozemský jezdec ve Formuli 1, který si udělal jméno, byl jeho otec se 107 starty na velkých cenách. Po Josovi Verstappenovi se Formule 1 v Nizozemsku dostala na vedlejší kolej.

Také v mezinárodním kontextu je tento teenager kuriozitou. Nikdo si to nedokáže zcela vysvětlit. Co tu ten chlapec dělá? Co ten chlapec dokáže? Ano, je to Josův syn, to asi něco znamená, ale stačí to? Novináři, kteří si udělali domácí úkol, vědí, odkud mladý Max přichází. Vědí, že byl skvělým motokárovým jezdcem, který vyhrál skoro všechny závody. Vědí, že otec Jos byl senzací, byl agresivním, divokým jezdcem. Ti, kteří znají dějiny F1, vědí o velké srážce s Eddiem Irvinem v Brazílii v roce 1994, která ukončila Josovu první velkou cenu ve Formuli 1. Jezdil tehdy za Benetton po boku Michaela Schumachera, a jestli jste viděli video na YouTube, tak víte, že to nebyla jeho chyba. Spočítáno a podtrženo, vědí, že Max přichází z dobré rodiny.

Také jiní synové následovali své otce do Formule 1, například Jacques Villeneuve, Nico Rosberg, Damon Hill nebo Nelson Piquet jr. Jsou mezi nimi i Kevin Magnussen a Carlos Sainz junior. Dohromady bylo takových synů 14. Ale ani jeden z nich nebyl na začátku tak mladý jako syn Jose Verstappena.

Maxova mladistvá energie nadchla dav. Je to pozoruhodné: zdá se, že ho to nezajímá. Vystupuje na „pódium“, které by normálně bylo pro 17letého chlapce příliš velké, jako kdyby to byla ta nej-přirozenější věc na světě. Narodil se pro závodní trať, tak jako se Johan Cruyff narodil pro fotbalové hřiště.

Spontánně odpovídá na náročné otázky od zahraničních novinářů. Měl pouhé čtyři roky, když požadoval, aby mu otec koupil skutečnou motokáru. Už tehdy chtěl soutěžit, i když ještě nesměl, protože byl příliš mladý. Podle otce měl počkat, až bude mít šest. Ale Max byl neoblomný a za půl roku měl vlastní motokáru. Otec

na něj musel být potají hrdý. Tak malý chlapec a tolik odhodlání. Viděl už tehdy nějaký cíl na obzoru? Nebo to bylo ještě stále pouze mezi otcem a synem?

Někteří z respondentů v této knize tvrdí, že od prvního dne to byl „projekt Verstappen“. Maxův otec ho prý viděl ve Formuli 1 od kolébky. Někteří skeptici tvrdí, že Max musel naplnit ambici, kterou neuskutečnil jeho otec, ale pro to samozřejmě nemáme důkazy, jen dojmy. Podle těch, kteří znají jejich vztah, Max nikdy nebyl pod nátlakem. Jeho výchova v motosportu byla tvrdá, ale férová. Chtěl jezdit, nikdo ho nemusel nutit.

Když byl finský fotbalista Jari Litmanen nemluvnětem, spával v kolébce s fotbalovým míčem. To by se v případě motokáry nedalo, ale možná byla pro Maxe kolébka motokárou a hryzácí kroužek byl volantem. Kdo ví.

V profesionální motokárové komunitě jsou stovky motivovaných otců. Všichni sní o Formuli 1 pro své syny. Ale nejmenují se Verstappenovi. Nemají stejné závodnické geny. Chybí jim ta speciální DNA.

V následujících kapitolách budeme sledovat Maxovy kořeny v Nizozemsku a Belgii. Seznámíme se s Paulem Lemmensem, majitelem motokárové tratě v Genku, který byl svědkem zrození nejen Maxe (a jeho otce Jose), ale také tří mistrů světa – Michaela Schumachera z Německa, Kimiho Räikkönena z Finska a Jensonu Buttona ze Spojeného království. Lemmens se zasloužil o zvýšení standardu motokárových závodů v Beneluxu, protože provozoval trať podle mezinárodních standardů. Genk je místem narození šampionů a Paul Lemmens je jejich pomyslný patriarcha.

Dále poznáme Keese van de Grinta, který je Josovým dobrým kamarádem a částečně se zasloužil o začátek jeho kariéry. Přátelil se s Michaelem Schumacherem a byl jeho důvěrníkem; když pro něj pracoval ve Ferrari, potají radil Josovi v boxech.

Klíčovým člověkem při Maxově přechodu do Formule 1 byl Sander Dorsman, týmový manažer MP Motorsport. Stejně jako Frist van Amersfoort z týmu VAR (Van Amersfoort Racing) také Dorsmanův tým je odrazovým můstkem pro mladé talenty do Formule 1. Když Max poprvé v tajnosti řídil monopost v upršeném Pembrey ve Walesu, bylo to auto, které patřilo právě MP Motorsport.

Dennis van de Laar jezdil s Maxem v Americe na Ferrari Driver Academy Florida Winter Series počátkem roku 2014. Van de Laar je mimořádný v tom, že jeho ambicí nikdy nebylo jezdit motokáry. Další neobvyklá skutečnost je, že porazil Maxe v prvním závodě v monopostu – a potom už nikdy. Van de Laar investoval velmi mnoho do motosportu a dlouho si myslel, že se probouje do Formule 1, ale po prohrách s Maxem a jinými špičkovými talenty vystřízlivěl a vzdal to. Vydal se raději ve šlápějích svého otce a stal se úspěšným podnikatelem.

Také známý britský formulový novinář Will Buxton si dokonce jednou zasoutěžil s Maxem na americké trati a byl jedním z prvních, kteří ho představili širšímu publiku. Jeho zážitek s ním na Floridě je velmi zábavný.

Potom nám Frits van Amersfoort povypráví o mladém Maxovi. Tento dlouholetý závodník ve Formuli 3 umožnil Maxovi odjet první sezónu v monopostu během Evropského FIA Formule 3 šampionátu a zakusil úspěch i s Josem. Pokud byl jezdec někdy členem van Amersfoortova týmu, jeho úspěšná budoucnost v motosportu se jevila mnohem pravděpodobnější.

Nizozemsko ovládla „Maxmánie“ hned potom, když se dostal do Formule 1, a ještě se znásobila, když vyhrál první Velkou cenu ve Španělsku v květnu 2016. O pár týdnů později se jeho exhibiční jízdy s Red Bullem RB12 v Zandvoortu zúčastnilo 100 000 fanoušků. Cesty směrem na okruh a z okruhu na pobřeží byly zablokované na několik hodin, protože přišlo víc návštěvníků než na kterékoliv závody, když byla Velká cena Nizozemska na vrcholu slávy od padesátých do osmdesátých let. Pouze jedna sportovní akce v Nizozemsku přilákala víc lidí: bylo to v roce 1988, když se národní fotbalové mužstvo vrátilo domů po výhře na mistrovství Evropy.

Maxe Verstappena bylo od té doby vidět v Nizozemsku na každém kroku, byl například tváří reklamy na síť supermarketů Jumbo a nizozemská televize Ziggo přenášela všechny jeho závody. Tento rychlý sport se stal v jeho domovské zemi velmi populárním. Formule 1 je oprávněně vnímaná jako hobby pro superboháče posedlé penězi, nebo jako skupina milionářů sponzorovaných